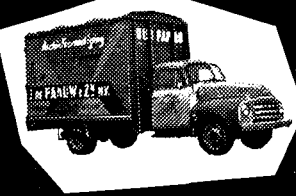

archiefvernietiging
oud papier

J. de PAAUW & ZN N.V.
Giessenweg 13
Rotterdam - Telef. 5 96 80

15e Jaargang No. 12

december 1963

DE DRIEMASTER

MAANDORGAAN

VAN DE JONGEREN ORGANISATIE VRIJHEID EN DEMOCRATIE

**Werkt U
ook actief
mee
aan het
plan
2000?**

BIJ DE DOOD VAN KENNEDY

Wanneer men de vraag zou stellen, welke politieke gebeurtenis in het nu vrijwel voltooid jaar 1963 de meeste indruk op de openbare mening heeft gemaakt, dan mag men als antwoord wel „de moord op de Amerikaanse president Kennedy” verwachten.

Het bericht van de aanslag in Dallas heeft een golf van diepe ontroering over de wereld doen gaan, die zelfs na enkele weken nog niet geheel was weggeëbd. De moord op Kennedy heeft een stortvloed van berichten en reportages ontketend, die nauwelijks zijn weerga in de geschiedenis kent.

De enorme ontwikkeling, die de massacommunicatiemiddelen de laatste decennia hebben doorgemaakt, is bij deze trieste en zinloze gebeurtenis opnieuw duidelijk aan de dag getreden. Uiterst efficiënt en snel werkende verbindingen maken het mogelijk, dat vrijwel de gehele wereldbevolking binnen het bestek van enkele uren tot in de details geïnformeerd is over zaken, die vroeger pas na dagen — en dan vaak nog zeer gebrekkig — via krantenberichten in de gedachtenwereld van de mensen doordruppelden.

* * *

Het Algemeen Handelsblad heeft naar aanleiding van de moord op president Kennedy nagegaan, hoe de berichtgeving bij vorige moorden op Amerikaanse presidenten is verlopen. De moord op Abraham Lincoln — nu zowat honderd jaar geleden — haalde in het Algemeen Handelsblad nog geen tien regels. Aan de moord op president Kennedy werden in dezelfde krant vijf pagina's besteed.

Maar de informatie bleef uiteraard niet tot het gedrukte woord beperkt. Radio, televisie en bioscoopjournaal hebben eveneens zeer veel bijgedragen tot de verspreiding van berichten — en wat nog veel belangrijker is: beelden — over wat er zich in de laatste week van november in de Verenigde Staten heeft afgespeeld.

De grote invloed van de massacommunicatiemiddelen op de publieke opinie is daarmee — voorzover men dit uit de zaak „Open het dorp” nog niet wist — onomstotelijk vastgesteld. Die invloed heeft zonder twijfel vele positieve kanten. Want uit de lawine van informaties en de grote deernis, die als gevolg daarvan over de gehele wereld is ontstaan, spreekt een duidelijk besef van de lotsverbondenheid van de wereldbevolking in de dynamische maatschappij, waarin wij leven. Het besef, dat de moord

op president Kennedy niet slechts een trieste gebeurtenis is voor de nabestaanden en voor het Amerikaanse volk, maar integendeel een verstrekkende invloed heeft op het wereldgebeuren, waar iedereen nauw bij betrokken is, duidt toch op zijn minst op een zekere mate van politieke volwassenheid.

* * *

Maar wanneer men dit zo stelt, dan moeten daar toch nog wel enkele kanttekeningen bij worden geplaatst. In de eerste plaats is het duidelijk, dat de ontroering en de bezorgdheid naar aanleiding van de moord in Dallas maar ten dele een spontaan karakter hadden. Want zou het inderdaad in 1963 tot een massale herdenking op de Dam in Amsterdam zijn gekomen, wanneer het bericht van Kennedy's dood pas in de loop van de volgende dag via een bericht van nog geen tien regels druks in de kranten de mensen had bereikt?

Is het niet veeleer zo, dat de vele smake-loze elementen in de berichtgeving — foto's van Kennedy's weduwe in situaties, waarin een kies mens de camera niet zou hebben gebruikt, foto's ook van de vermoedelijke moordenaar op het ogenblik waarop hij door een gangster wordt doodgeschoten, die ver buiten de perken van de goede smaak liggen — is het niet veeleer zo, dat deze elementen rond de dood van Kennedy een sfeer van ongezonde sensatiezucht hebben geschapen?

Hier raken wij een zeer gevaarlijke ontwikkeling in de moderne massacommunicatie. Bij krant, radio, televisie en film valt in toenemende mate de behoefte om te schokken waar te nemen.

Het is bepaaldelijk niet meer zo, dat men alleen in de Telegraaf sensatiejournalistiek bedrijft. Overal, waar aan voorlichting wordt gedaan, ziet men de hoge normen, die vroeger werden aangelegd, geleidelijk afbrokkelen. Het is een ontwikkeling, waar maar weinig tegen valt uit te richten. Want wanneer men op dit stuk maatregelen zou willen treffen, dan zit men voor men het weet met de persvrijheid in de knel. En dat is toch wel een te hoog goed.

Tegen de verruwing, waarvan pers, televisie en film bij het weergeven van menselijk leed in reportagevorm herhaaldelijk en in toenemende mate blijken te geven, valt niet veel meer te doen dan het laten horen van een protest en dat is vaak nogal onvruchtbaar.

De kwalijke publiciteit rond de moord op

president Kennedy en de onverkwikkelijke affaires, die daarop zijn gevolgd, duiden op een ernstig gebrek aan waardigheid bij de pers en de andere publiciteitsmedia en men kan zich niet helemaal aan de indruk onttrekken, dat een voortdurend in het oog houden van de oplagecijfers daarin een belangrijke rol speelt.

* * *

Maar aan de betekenis, die Kennedy in de korte tijd, dat hem de gelegenheid werd gegeven zich te kwijten van zijn taak als president van de Verenigde Staten, heeft gekregen, doet dit niets af. Wij scharen ons, niettegenstaande kritiek op detailpunten van zijn beleid, gaarne onder de tallozen, die John Kennedy herdenken als een groot man, die metterdaad alles heeft gegeven in zijn strijd voor een Amerikaanse samenleving, waarin het vrijheidsideaal een grotere rol zou gaan spelen en waarin met name de om der wille van hun huidskleur verdrukten tot volwaardige burgers zouden worden verheven.

John Kennedy heeft de afgelopen jaren duidelijk gemaakt, hoe groot de persoonlijke invloed van de president van de Verenigde Staten op de wereldpolitiek kan zijn. Hij heeft die macht steeds in positieve richting weten te gebruiken. Het is te hopen, dat zijn opvolger het presidentieel beleid op het niveau van Kennedy en met diens idealisme en rechtschapenheid zal weten voort te zetten.

EVERT HOVEN

Wij wensen U prettige

feestdagen

Redactie en uitgever

De Driemaster

Het probleem van de discriminatie

Een timmerman, een Bantoevrouw en haar kindje

De affaire van de Delftse timmerman, die niet in de buurt van intellectuelen mag wonen, is een kolfje naar de hand van de discriminatie-ervloekers.

Foel, intellectuelen, wat een overwonnen standsmentaliteit hebt gij, wordt met opgeheven vinger getoornd, een timmerman is toch niet minder dan een doctorandus! Wat een knusse ivoren-torentjes meritocratie houdt gij er op na, en wat zijt ge aan de democratisering van de samenleving voorbij gegaan!

De reacties zijn komisch door hun goedbedoelde schijnheiligheid. Het verschil tussen woord en daad ligt er bij de meeste vertoornden duimendik bovenop. Of zou de schrijver van het hoofdredactioneel artikel in het Parool, die zo treffend over „stand” schreef en waarvan wij hierboven enkele gedachten aanhaalden, wel graag in een arbeidersbuurt wonen? Kom nou, dat natuurlijk niet! Maar **van anderen is het verderfelijker**, als zij er dergelijke gedachten op na houden. Hopelijk woont hij „eerste stand” (zoals dat in woningadvertenties heet) en komen zijn kinderen niet „hullie kennen niet met me speulen”-zeggende thuis.

Het verschil tussen wat men anderen verwijt en wat men zelf precies zo zou doen, is in het keurige Holland opvallend. „Je zegt zoiets niet”, je denkt het hoogstens of fluistert het tegen je beste vrienden. Voorzichtig zijn met het uiten van eigen gedachten is het parool, anders komen de discriminatie-ervloekers in grote getale op je af. Gelukkig hebben vele verenigingen het ballottagestelsel, waardoor de niet-gewensten geruisloos (want ze geven er zelf liever geen ruchtbaarheid aan) verdwijnen. Ook niet-timmerlieden komen daarbij wel eens met de kous op de kop thuis. Het gerucht van enkele jaren geleden bv., dat Verolme de ballottage van de Kon. Roei- en Zeilvereniging „de Maas” te Rotterdam niet overleefd had, is een van de zelfs voor bovenbazen onverwacht opdoemende tegenslagen. Een nog exclusievere methode is, dat men „gevraagd moet worden”. Een dure reisvereniging als bv. de Pullmanclub houdt hierdoor zijn reizen rein.

Klasseloze maatschappij nog verre

Ach, de klasseloze maatschappij is nog verre, althans in de praktijk. Volgens de krantentcommentaren echter zijn het nog maar enkele intellectuelen, die de democratisering van de samenleving niet kunnen volgen. Drs. J. W. Visser, voorzitter van de belaagde Delftse eigenaren, praat over „de verschillende taal” die hij en de timmerman spreken. Dit is zowel letterlijk (het verschil tussen Delfts en Haags) als figuurlijk (sociologisch, pedagogisch, klimatologisch enz. enz.) volkomen juist. Je „mag” het alleen niet zeggen, dat is de moeilijkheid, het is onbehoorlijk en ondemocratisch. Tenslotte is een timmerman ook een mens. En tegenwoordig blijkbaar financieel in staat om een woning van f 50.000,— te kopen.

Zover zijn vele doctorandussen nog lang niet. Die moeten op een andere manier hun stand ophouden.

De schijnheiligheid van de Hollanders is ook goed af te meten aan de kwestie Zuid-Afrika. Iedereen hier verfoeit (terecht) de verderfelijke rassenpolitiek. Althans zolang hij

hoog en droog aan de Noordzee zit (of aan de Zaan, zoals Marcuse). Vrijwel alle landgenoten, die in Zuid-Afrika of in andere tropische gebieden verblijven voeren in de praktijk de „apartheid” volledig uit. „Ze spreken een andere taal, die inlanders” zegt men dan. De Zuid-Afrikanen spreken echter dezelfde taal als de Hollanders. En je moet er begrip voor hebben, zegt ds. Gijmink, voorzitter van de Ned. Zuid-Afrikaanse Werkgemeenschap, dat een blanke liever niet in een restaurant suiker gebruikt, waar een Bantoevrouw haar kindje de borst geeft, die ze eerst in de suikerpot doopte.

Als men wel eens in een Luxemburgs dorp de inzittenden van een bus met Nederlandse dagjesmensen elk Luxemburgs huis, het eten, de bestrating enz. heeft horen afkraken, behoeft men zich geen illusies te maken, dat het begrip van een doorsnee Hollander, die **nog** verder naar het zuiden komt dan Luxemburg, verder gaat dan het „begrip” van ds Gijmink.

Een ander typerend voorbeeld is de liefde van vele liberalen (om nu eens dicht bij huis te blijven) voor de openbare school, de school, die zo fraai de kinderen uit de verschillende levensmilieus bijeenbrengt en gestalte geeft aan het ene ongedeelde volk. Inmiddels sturen ze zelf hun kinderen naar een bijzondere school, neen niet een christelijke, maar naar een zg. **neutraal-bizondere school** (de Schoolvereniging, Nutsschool enz.), een zuiver op klasseverschil gebaseerde school, waar ze weinig kans hebben om de zoon van een timmerman in dezelfde bank aan te treffen. Begrijpelijk, maar men durft hier niet voor uit te komen. De zoon van de timmerman spreekt tenslotte een andere taal.

De Joden zijn allen kooplieden of muzikanten, aldus de gezaghebbende mening van een gepensioneerd hoofdofficier. Het duidelijkste bewijs voor deze stelling achtte hij het feit, dat er in het officierskorps geen Joden waren. Of mag ik aar-

zelend vragen: was hier soms van discriminatie sprake? Wellicht spraken die Joodse „kooplieden en muzikanten” een andere taal, die hen niet deed deugen voor de officiersstand.

De toevloed van negers in sommige Londense wijken doet deze wijken in „stand” snel achteruit gaan. Nederlandse hospita's willen ook liever blanke dan zwarte studenten op hun kamers toelaten. Inmiddels vinden dezelfde Londonaren en hospita's de toestanden in de zuidelijke staten van Amerika weezinwendend.

Niet in de krant

Het openbaar maken van de vele subtiliteiten, die de groepen in het maatschappelijk leven als barrières om zich heen vormen om zich als groep tegen de bedreigingen van buiten te beschermen, is in Nederland een ongewone zaak. Wanneer men een blauwtje loopt bij een poging tot toegang tot een andere (meestal volgens eigen visie een „hogere”) groep, zet men dit meestal niet in de krant.

De timmerman heeft dit wel gedaan. Dat wil echter niet zeggen, dat dit geval een uitzondering is. Hoewel misschien minder dan een aantal jaren geleden is deze situatie nog algemeen, omdat de verschillende groepen nu eenmaal de neiging hebben tot een groepsvorming met een zekere afgeslotenheid. Bij de treinen van de Nederlandse Spoorwegen is men van meer nu op twee klassen gekomen en die zullen er wel blijven. Een klasseloze trein en maatschappij is een wensdroom. De oude standen zijn er niet meer en nu poogt men in allerijl nieuwe standen te vormen om, zo denkt men, zich te vrijwaren voor ondergang in de massa. De Koningin heeft tijdens de viering van het 150-jarig bestaan van het Koninkrijk wederom een beroep op ons gedaan **meer begrip voor elkander te hebben**.

Dit lijkt me een buitengewoon juiste aanpak van de zaak. Geen emotionele egaliserings van alle bestaande gevoeligheden en een tewerk gaan als een olifant in de porseleinkast (of als een timmerman in de van Blommesteinstraat) en geen huichelachtige verwijten aan anderen van praktijken, die men zelf ook niet nalaat, maar een reële visie, die begint met meer begrip voor de standpunten van de ander.

Wanneer in dit geval dit begrip er ook geweest was, zou a) de timmerman van het huis hebben afgezien, of b) de timmerman in de straat geaccepteerd zijn. Een en ander is echter afhankelijk van de mentaliteit van timmerman en intellectuelen en deze zijn kennelijk nog niet op „begrip” ingesteld.

F. WAGENMAKER.

GESPREKSGROEPEN OVER INTERNATIONALE ZAKEN

De CKPC heeft het genoegen het volgende mee te delen. De Liberale Internationale heeft het voornemen opgevat, de kennis van en het begrip voor internationale zaken en de plaats van het liberalisme daarin te gaan bevorderen. Zij wil daartoe gespreksgroepen starten voor het doorvorschend bespreken van internationale problemen.

Het ligt in de bedoeling, de groepen samen te stellen uit leden van de VVD, de JOVD en de liberale studentenverenigingen. Zij zullen vier maal 's-jaars bijeenkomen in diverse grote plaatsen, en in januari starten.

De deelnemers zullen lid moeten worden van de Liberale Internationale (niet de VVD) voor f 10,— per jaar.

De CKPC raadt voor kaderleden deelneming aan één dezer gespreksgroepen warm aan.

Opgaven gaarne binnen twee weken na ontvangst van deze Driemaster aan de secretaris der CKPC, die ook nadere inlichtingen kan verschaffen.

De secretaris,
A. V. TH. KOCH,
Noordeinde 42 b,
Den Haag 4A, tel. 111178.

Verloofd

Onno van Steenwijk
en
Fanny Munsterman
4 januari 1964

Jan Hut en Jo de Jonge

hebben het genoegen u mede te delen, dat zij op zaterdag 23 november 1963 ten Stadhuize te Veendam, in het huwelijk zijn getreden. Alteveer, Dwarsstukkenweg 1

LIBERALE BEGINSELEN EN POLITIEK

Liberale beginselen bevorderen een onafhankelijke opinievorming, vrij van dogma's. Dat doet eveneens de NRC, die uitgaande van liberale beginselen, onafhankelijk, streeft naar de grootst mogelijke objectiviteit in haar voorlichting en daardoor ook voor vele andersdenkenden een gewaardeerd middel is voor de algemene oriëntatie.

Als U nog niet op de
NRC geabonneerd
bent, vraag haar dan
vrijblijvend op proef.

NIEUWE ROTTERDAMSE COURANT

POSTBUS 824, ROTTERDAM - TELEFOON 111.000

MARGINALIA

John F. Kennedy

Het is nog niet mogelijk John F. Kennedy uit deze wereld en daarmee uit ons leven weg te denken. In zeer korte tijd is hij het wereldbeeld gaan beheersen.

Bovendien is hij in naar ik geloof het leven van ieder van ons een persoonlijke plaats gaan innemen.

Dit komt niet alleen door het feit, dat tijdens en na de Tweede Wereldoorlog de president van de Verenigde Staten een doorslaggevende positie in het wereldgebeuren heeft verkregen en dat het voor Oost én West een bijzonder gelukkige omstandigheid is gebleken, dat met name in het kritieke jaar 1962 John F. Kennedy deze positie innam.

In zeer waarschijnlijk even grote mate is hij voor ons persoonlijk zo veel gaan betekenen door zijn menselijkheid en idealisme.

John F. Kennedy toonde zich een standvastig en vooruitstrevend staatsman. Maar vooral werd zijn leven beheerst door een idealisme, dat op ontelbaren bezieland heeft gewerkt en nog werkt.

Zijn idealen en de moedige wijze waarop hij ze wilde verwezenlijken, werden in het buitenland waarschijnlijk beter begrepen en gewaardeerd dan in de V.S. zelf. Hierbij behoeven wij slechts te denken aan het Civil Rights-program en aan zijn sociale denkbeelden.

De tocht naar Dallas was een van de eerste stappen ter voorbereiding van de verkiezingscampagne 1964. John F. Kennedy moet geweten hebben, dat hij risico's nam. In dit broeinest van fanatiek (en) racistisch extremisme was enkele weken daarvoor Adlai Stevenson veelbetekenen ontvangen.

Hij nam deze risico's, zoals hij ze altijd heeft genomen. Op vrijdag 22 november 1963 werd een briljant leven afgebroken en een gezin door verbijsterend groot leed getroffen.

Misschien heeft John F. Kennedy nu de rust gevonden, die hij tijdens zijn leven zelden heeft kunnen genieten.

Continuïteit

Het is een uiterst merkwaardige toevalligheid, dat, zoals bijna een eeuw geleden de vermoorde Abraham Lincoln werd opgevolgd door president Johnson, de zesendertigste president van de Verenigde Staten eveneens Johnson heet.

Tijdens zijn rede tot het Congres verklaarde de nieuwe president nadrukkelijk, dat hij het beleid van zijn voorganger zal voortzetten. Met name zei hij het Civil Rights-program met kracht te willen verwezenlijken. Natuurlijk was dit moeilijk anders te verwachten. Tenslotte berust een bepaalde politiek nooit helemaal bij één persoon.

Maar met hoeveel vertrouwen en sympathie men de nieuwe president ook terecht tegemoet kan treden, het is een feit, dat hij lang niet zo'n inspirerende, stuwende persoonlijkheid is als zijn voorganger.

Er is voldoende reden tot geruststelling, omdat de continuïteit gewaarborgd is. Desondanks blijft er een gevoel van onbehagen over de vraag, hoe de wereld, en met name de vrije wereld, zich zal herstellen van de ramp, die de moord op John F. Kennedy voor haar betekent.

Provocatie

Het was bekend, dat bij zeer velen in Dalles de woede over de moord op president Kennedy geen grenzen kende en dat er zelfs van een lynch-stemming kon worden gesproken. Onder dergelijke omstandigheden maakt men van het transport van de vermoedelijke moordenaar geen openbaar circus met aankondiging van plaats en tijd van vertrek. Wanneer politieën gerechtelijke autoriteiten op een dergelijke wijze te werk gaan, kan men spreken van provocatie tot moord. Bewust of onbewust.

Afgezien van de vraagtekens, die door deze even jammerlijke als te voorkomen afloop rond de figuur van Oswald en de moord op president Kennedy waarschijnlijk zullen blijven bestaan, lijkt op het ogenblik (1 december) de vraag gerechtvaardigd, of de autoriteiten in Dallas misschien belang hadden bij een dergelijke afloop.

Nationaal

Zoals iedereen nu wel zal weten, ontplooiden men in Nederland dit jaar activiteiten ter herdenking van het heuglijke feit, dat de Nederlandse gewesten 150 jaar geleden hun onafhankelijkheid herkregen na de Napoleontische overheersing.

De omroepverenigingen droegen natuurlijk ook enkele steentjes tot deze herdenking bij. De nationale kei van deze omroepactiviteiten werd gevormd door een wel zeer Nationaal Programma, dat zaterdagavond 30 november de lucht in ging.

Ook bij dit soort gelegenheden wordt de helaas niet te loochenen invloed van radio „Fronica” steeds meer merkbaar. Iedere keer wordt er minder gepraat en meer gemusiceerd.

Wat dit muzikale element aangaat, een hoogtepunt in dit programma vormde ongetwijfeld het optreden van het radiokamerorkest onder leiding van Maurits van den Berg. Er werden twee werkjes ten gehore gebracht, waaronder „Divertimento”, gecomponeerd door J. Koetsier.

Een Divertimento is een speels muziekje en is dus zeker op zijn

plaats in een programma als dit. Doch men kijkt verbaasd op, als men leest, dat de heer Koetsier tot zijn Divertimento kwam in 1944, een jaar, dat slechts voor weinig Nederlanders een speels of opgewekt karakter moet hebben gehad.

Een en ander wordt echter begrijpelijker als men weet, dat de heer Koetsier in deze rampzalige tijden niet alleen een opgewekt muziekje componeerde, maar ook behoorde tot de staf van dirigenten van het Concertgebouworkest.

Nadat ons land na vijf jaar Duitse overheersing zijn onafhankelijkheid herkregen had, werd hem een verbod opgelegd om nog als dirigent werkzaam te zijn.

Het doet op zijn zachtst gezegd nogal merkwaardig aan, dat juist van deze man dit muziekje wordt uitgevoerd in een Nationaal programma.

Zo ziet men maar weer, hoe nationale eenheid de nationale tegenstellingen kan overstemmen.

Wie schuilt er mee?

De Kamer heeft van de minister van Binnenlandse Zaken kunnen vernemen, dat op het ogenblik in geval van een kernoorlog 33.250 Nederlanders veilig geborgen kunnen worden. Dit jaar zullen nog dertien schuilplaatsen gereed komen, hetgeen voor nog eens 8.000 mensen een veilig plaatsje betekent.

Dit zijn wel zeer belangwekkende mededelingen, wanneer men er bij stil staat, dat ons land twaalf miljoen inwoners telt, terwijl er ieder jaar een slordige honderddertigduizend bijkomen.

Wie zou zich eigenlijk veilig mogen bergen, wanneer het onverhoopt tot een oorlog met kernwapens mocht komen, en waar precies? Dat zou men toch wel bijzonder graag van de minister vernemen.

V(r)aag gesprek

Sinds geruime tijd brengt het weekblad „Vrijheid en Democratie” vraaggesprekken met de nieuwe leden van de Eerste en Tweede Kamerfracties van de VVD. Het zijn lezenswaardige artikelen, waarin men heel wat te weten kan komen over de opleiding, familieomstandigheden en eventuele nevenwerkzaamheden van de ondervraagde. Bovendien krijgt men een goede indruk van de omgeving, waarin vrager en ondervraagde elkaar troffen, terwijl de hobbies evenmin worden vergeten.

Dat is allemaal heel aardig, maar na lezing van zo'n vraaggesprek heeft men steeds weer het gevoel iets gemist te hebben. Men zou namelijk wel eens willen weten, of de nieuwe Kamerleden ook politieke denkbeelden hebben en zo ja, welke. Wat voor visie zouden zij hebben op de grote internationale problemen? En wat voor standpunt nemen zij in ten aanzien van na-

tionale vraagstukken, die wel eens een urgent karakter kunnen krijgen, zoals een eventuele voorlichting over de geboorteregeling?

De nieuwe liberale voormannen hebben ongetwijfeld ieder bepaalde politieke denkbeelden en standpunten over de talrijke brandende vraagstukken. Maar in „Vrijheid en Democratie” komt men daar niet achter.

Beste wensen

Tegen de jaarwisseling plegen zovelen het hoofd om te wenden en vaak ongevraagd een Terugblik te geven, dat schrijver dezes het tot zijn genoegen heel beknopt kan houden.

Het is meer dan voldoende te constateren, dat ondanks de vele verbijsterend rampzalige gebeurtenissen van 1963, de wereld verder tolt, een nieuw jaar in en onbestemde toestanden tegemoet. De helderzienden zullen u ongetwijfeld nader bijlichten. Bij de vele beste wensen voor 1964 voegen zich die van uw marginaal liberaal:

R. M. MARCUSE

Vrouwen in de V.V.D.

Dat vrouwen op het gebied van organisatie niet onder hoeven te doen voor mannen hebben de vertegenwoordigers van de J.O.V.D., de dames A. A. van der Sluis en N. Hofman, kunnen constateren op het congres van de Vrouwen in de V.V.D., dat op 12 en 13 oktober in de Pietersberg gehouden werd onder leiding van de presidente, mevrouw mr. E. J. A. Scheltema-Conradi.

De eerste spreker van dit weekend was mr H. van Riel, die een cause-rie hield over het loon- en prijsbeleid. 's Zaterdagavond sprak mevrouw A. Kappeyne van de Coppello over de School for Freedom.

Zondagochtend was er een forum, waarin de dames Van Someren-Downer, Stoffels-van Haften, Ten Broecke Hoekstra en Kuyper-Struick zitting hadden. 's Zondagmiddag sprak de heer J. C. Corver over „Onze beginselen en de sociale voorzieningen”.

(Ingezonden mededeling)

RADIOPIONIER biedt zich aan om zieke plekken en figuren in Uw samenleving uit te roeien.

Br. onder letters W.V. aan het bureau van dit blad.

Staalconstructies voor alle doeleinden Speciaalbedrijf voor zwaar plaatwerk Constructiewerkplaatsen

W. Huizer n.v. Capelle a/d IJssel - telefoon 01804-2657

Liberaal Reveil

Liberaal Reveil is een liberaal tijdschrift, dat zich helaas nog niet in die belangstelling verheugt, waarop het recht heeft. Ieder J.O.V.D.-er, die zich wat dieper in liberale en politieke problemen wenst te verdiepen, zou zich in feite op dit blad dienen te abonneren. Te meer, daar juist voor hen de abonnementsprijs uitzonderlijk laag is: in plaats van f 15,— betaalt de J.O.V.D.-er slechts f 9,50 per jaar.

Hij ontvangt hiervoor acht nummers, waarvan niet alleen de uitvoering, doch ook de inhoud kwalitatief op zeer hoog peil staat. In het algemeen blinken de opgenomen artikelen uit door een helderheid van betoogtrant, die men in andere politieke periodieken node mist.

Zo vinden wij in het nummer van oktober 1963 een zeer lezenswaardig artikel van prof. mr. P. J. Oud, die de kabinetsformatie als staatsrechtelijk probleem behandelt. Hoewel op het oog een objectieve beschouwing, lezen wij tussen de regels door vele antwoorden — of terechtwijzingen?! — op de vragen, die de laatste formatie heeft opgeworpen. Een uitstekend stuk.

Voor de J.O.V.D. bijzonder interessant is de bijdrage, die drs. E. Nypels heeft geleverd. Hij doet het voorstel te komen tot oprichting van een Liberaal Convent. Periodieke contacten tussen verschillende liberale instanties (VVD, JOVD, LSVN, prof. mr. B. M. Teldersstichting, Stichting Liberaal Reveil) zijn wenselijk om het gevaar van uit elkaar groeien te ontlopen. Aan het Convent (periodiek vertrouwelijk beraad) zouden volgens de heer Nypels van elke organisatie één à twee vertegenwoordigers, bijvoorbeeld de voorzitter en vice-voorzitters, moeten deelnemen.

Persoonlijk zou ik de voorkeur geven aan vertegenwoordiging door voorzitter en secretaris, daar de schriftelijke contacten ook via deze laatste lopen. Maar dat is detailkritiek. Het ware wenselijk, dat de heer Nypels aan dit idee ook binnen de J.O.V.D. bekendheid gaf en het ter discussie stelde, bijvoorbeeld door een publicatie in de Driemaster.

Dr. E. Nordlohne doet verslag van zijn bevindingen in Sankt-Gallen. Ongetwijfeld betreft het hier het elfde congres van de Liberale Internationale, hoewel dr Nordlohne deze deductie overlaat aan de intelligente lezertjes. Dat het er gezellig was heb ik begrepen; de opmerkingen over „het rapport van een jonge Engelsman, getiteld „Direct and Parliamentary Democracy” niet. Toevalligerwijze bevindt het rapport zich in mijn handen, daar het voor „St. Gallen” al behandeld was op het congres van de WFLRY.

De jonge Engelsman — Richard Moore, secretaris-generaal van de Liberale Internationale — bepleitte niet zozeer invoering van het referendum, hij constateerde het gebruik en de aantrekkingskracht voor het publiek.

Hij zelf komt met bezwaren: „a contempt for the critics”, „incompatible with efficient administration”, „based more on patronage than on knowledge”, „temptation to take short cuts”. En Moore eindigt dat deel van zijn beschouwing met de woorden: De aantrekkingskracht van de directe democratie is reëel, maar haar pretenties zijn vals. President De Gaulle heeft vele juiste vragen gesteld, maar hij heeft de verkeerde antwoorden gegeven.

Kunnen de liberalen een beter antwoord geven door het vertrouwen in hun eigen instellingen te herstellen?

De Liberale Internationale nam aan de hand hiervan een resolutie aan, die de heer Nordlohne blijkens zijn verslag niet heeft opgemerkt. Dit is jammer, naar mijn smaak was het wel de belangrijkste resolutie, aangezien het rapport het verval van onze democratische instellingen betrof, een verschijnsel dat toch wel de aandacht van onze politici mag hebben. Ik hoop in een volgend Driemasternummer nader op het rapport terug te komen.

Verder vinden we in Liberaal Reveil beschouwingen over de loonsverhoging, de AVRO, de staatssecretarissen op O.K. en W., de katholieke en het liberalisme, en ons gevangenis regiem. Nogmaals, van harte aanbevolen! (Administratie: Badhuisweg 232, 's-Gravenhage.)

V. d. M.

Bezorging Driemaster

De ledenadministratie van de Driemaster zal worden geverifieerd aan die van het algemeen secretariaat.

Het is daarom dringend noodzakelijk dat de afdelingssecretariaten naar de algemeen secretaris een herziene ledenlijst sturen, anders is het niet mogelijk er zorg voor te dragen dat ieder lid de Driemaster ontvangt. Ook dienen ledenmutaties zo snel mogelijk aan de algemeen secretaris te worden doorgegeven.

De penningkens!

Voor een goede administratie van de algemeen penningmeesteresse, mej. **A. A. van der Sluis, Noordeind 7, Emmen** is het nodig, dat namen en adressen van de afdelingspenningmeesters bij mej. Van der Sluis bekend zijn. Penningmeesters meldt U!

Spinners en Twijners
van
Weef- en Tricotgarens

HBU

HBU

VEILIG...

in de nachtkluis van de HBU

Dat grote bedrag, die belangrijke stukken... Natuurlijk houdt u ze liever des nachts en tijdens de week-ends niet in huis! De nachtkluis van de HBU brengt, voor haar rekeninghouders, ook ná sluitingstijd, uitkomst. Uw geld en papieren zijn er absoluut „safe”.

Ook voor U: de HBU

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

De Nederlandse politieke partijen (IX en slot)

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Tegen de autocratische Nederlandse regeringen in de negentiende eeuw kwamen op G. K. van Hogendorp (1762—1834) en D. Donker-Curtius (1792—1862). Wellicht zijn zij te beschouwen als de eerste liberalen in Nederland. Het duurde tot 1848 eer de invloed van hun politiek-varianten zo groot was, dat de grondwet kon worden geliberaliseerd.

Ontegengesteld is deze grondwetswijziging het werk van de eerste grote liberale leider: professor Jan Rudolf Thorbecke (1798—1872). De eerste verkiezingen, die volgens de nieuwe grondwet in 1849 werden gehouden, leidden het begin van de groei en bloei der liberale groeperingen in.

De liberale Kamerleden en regeringen hebben tot 1901, met een onderbreking van 1888—1891 (het kabinet-Mackay) het Nederlandse politieke terrein beheerst.

Eens waren de liberalen het zeker niet altijd. De vooruitstrevenden onder leiding van het jonge Groningse Kamerlid Van Houten verzetten zich tegen de meer conservatieve, die wars van elke sociale maatregel waren.

Na de dood van Thorbecke werd mr. J. Kappeyne van de Coppello (1822—1894) leider der liberale fractie, doch hij kon de onenigheid in liberale kring niet baas. De tegenstellingen tussen de vooruitstrevenden onder aanvoering van Van Houten (die een zeer vergaande uitbreiding van het kiesrecht, een opheffing van het verbod aan de arbeiders zich te organiseren en te staken, het weren van kinderarbeid etc. bepleitte) en de behoudenden werden steeds groter.

Verdeeldheid dus, maar niet in de liberale partij, want die was er nog niet. Pas 4 maart 1885 werd opgericht de Liberale Unie (onder voorzitterschap van J. H. Levy), die een derde deel van de liberale kiesverenigingen achter zich kreeg.

Een tweede groep, meer progressief, organiseerde zich na korte tijd, in 1892, in de Radicale Partij. De derde liberale groepering ontstond in 1894.

In dat jaar stelde minister J. P. Tak van Poortvliet vrijwel algemeen kiesrecht voor. Voor de meer behoudenden was dit onverteerbaar en zij traden dan ook uit de L.U. en vormden de groep der Oud- of Vrijliberalen.

Op 17 maart 1901 verloor de L.U. ook haar linkervleugel. Die dag traden de vooruitstrevenden, onder wie het gehele hoofdbestuur minus twee leden uit, en vormden met de Radicale Partij de Vrijzinnig Democratische Bond. In 1906 organiseerden de in 1894 uit de L.U. getreden Oud-Liberalen zich in de Bond van Vrije Liberalen. In 1912 en ook in 1917 sloten de drie toen bestaande liberale groeperingen (de Liberale Unie, de Bond van Vrije Liberalen en de Vrijzinnig Democratische Bond) zich met het oog op de verkiezingen aan een „vrijzinnige concentratie”.

Keus genoeg

Bij de verkiezingen van 1918 werd de concentratie niet hernieuwd, de partijen traden zelfstandig op. De Liberale Unie daalde van 22 op 6, de Bond van 10 op 4, en de VDB van 8 op 5 zetels. Verder deden hun intrede in de Kamer de Economische Bond onder Treub met drie afgevaardigden, en de Middenstandspartij, de Algemene Staatspartij, de Neutrale Partij en de Groep voor Maatschappelijke en Economische Belangen, ieder met één afgevaardigde. Keus genoeg dus.

De meeste van deze acht min of meer liberale groeperingen (de VDB deed niet mee) sloten zich in 1921 aan tot de Vrijheidsbond, die enkele jaren later ging heten Liberale Staatspartij „De Vrijheidsbond”. Ondanks dit samengaan daalde de liberale aanhang zozeer, dat in 1937, door verlies aan NSB en ARP (Colijn!), de Liberale Staatspartij nog maar met vier leden in de Tweede Kamer vertegenwoordigd was.

Na 1945 werd door een groep van jongeren, onder leiding van mr. D. U. Stikker, opgericht de Partij van de Vrijheid, die in 1946 zes zetels in de Tweede Kamer verwierf. De meest-vooraanstaande oud-VDB-er, mr. P. J. Oud, zag in de Partij van de Arbeid, waarin de Vrijzinnig Democratische Bond na de oorlog was opgegaan, een te grote invloed van de oude SDAP-ers. Op zijn initiatief werd in 1948 opgericht een „comité tot voorbereiding van de oprichting ener Democratische Volkspartij”. De 26e januari 1948 leidden besprekingen tussen de Partij van de Vrijheid en het genoemd Comité tot het stichten van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, die in datzelfde jaar acht zetels in de Tweede Kamer verwierf.

Deze partij stond tot voor kort onder de onbetwiste leiding van prof. mr. Pieter Jacobus Oud, met naast hem drs. H. A. Korthals en mr. H. van Riel. Bij de verkiezingen van 1963 is de VVD de strijd aangegaan onder aanvoering van het jonge tweemanschap: mr. E. H. Toxopeus en prof. dr. H. J. Witteveen.

Partij-organisatie

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is opgebouwd uit meer dan vierhonderd afdelingen, over het gehele land verspreid. Overeenkomstig de nieuwe statuten staat aan de top van de partij een hoofdbestuur van 25 leden en daarboven een dagelijks bestuur van zeven leden. Om de drie jaar treedt een derde gedeelte af.

De functies van voorzitter, ondervoorzitter en secretaris zijn onveranderbaar met die van voorzitter, ondervoorzitter en secretaris van de Kamerfracties.

De partij geeft het weekblad „Vrijheid en Democratie” uit. Naast en onafhankelijk van de VVD bestaat een wetenschappelijke stichting op liberale grondslag: „De Prof. Mr. B. M. Teldersstichting”, van de welke prof. Witteveen het voorzitterschap van het Curatorium bekleedde. Sinds kort geeft de Teldersstichting het blad „Liberaal Réveil” uit. De vrouwelijke VVD-leden zijn verenigd in de organisatie „Vrouwen in de VVD”.

Onafhankelijk van de VVD staat de op liberale leest geschoeide „Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie”, met een eigen maandblad „De Driemaster”, (dat laatste wist U niet, hè?).

Winst en verlies

De VVD is een zeer los georganiseerde partij. Zij vindt haar aanhang vooral in de beide Hollanden, in Groningen en Drenthe. In deze laatste provincie stemt 15,5 procent VVD. De partij trekt vooral zelfstandigen aan. Het gemiddelde inkomen is van alle kiezers bij de VVD-stemmers het hoogste. Zestig procent der liberale kiezers is Hervormd. De partij heeft ongeveer 30.000 leden.

Bij de laatste verkiezingen hebben 643.236 van de Nederlandse stemgerechtigden op de VVD gestemd. Vanaf 1918 hieronder een overzicht (n.b. ook worden vermeld de percentages van de VDB. Wel is deze partij in 1946 opgegaan in de PvdA, toch is het zo dat vele oud-VDB-ers thans VVD stemmen).

De liberalen behaalden in

	VVD	PvdA	VDB	Vrijheidsbond
1918			5 %	
1922			5 %	10 %
1925			7 %	8 %
1929			7 %	8 %
1933			6 %	7 %
1937			6 %	4 %
1946		6,4 %		
1948	7,9 %			
1952	8,8 %			
1956	8,8 %			
1959	12,2 %			
1963	10,28 %			

van de stemmen.

De groei van de VVD in 1959 was voor Nederlandse parlementaire begrippen welhaast onbegrijpelijk. Van twaalf zetels kwam de partij op negentien Kamerzetels en werd daarmee onbestreden de derde partij van ons land.

Aanwijzingen voor deze grote winst zijn zeker te geven: er heerste in '59 een groot onbehagen onder vele groepen kiezers over de dirigistische politiek van de rooms-rode regeringen; de VVD was oppositiepartij, en het moet al heel raar lopen als een oppositiepartij geen winst boekt, en de oppositie was door prof. Oud op grootmeesterlijke wijze geleid.

Ook het verlies van 1963 was enorm, al mag het een grote prestatie genoemd worden, dat de VVD zich t.o.v. 1962 wist te herstellen. Maar het blijft een verlies. Een verlies, dat veroorzaakt is, doordat de traditioneel-ontevredenen zich van de partij afwendden door allerlei vervelende praktijk-politieke zaken, maar ook, omdat de VVD zich vanaf 1959 niet heeft weten te ontwikkelen tot een waarlijk sociaal-progressieve partij. Zij bleef in de ogen der kiezers de partij der welgestelden.

Hoe zal het gaan?

Pas wanneer de VVD erin zal slaan een verjonging en vernieuwing

Dit was het laatste in een serie van negen artikelen, die door mij geschreven zijn over de Nederlandse politieke partijen.

Wanneer mijn lezers van mening zijn, dat deze als informatie bedoelde werkstukken enig nut zouden hebben gehad, zou het te overwegen zijn soortgelijke artikelen, b.v. over de politieke stelsels in de ons omringende landen, te publiceren.

H. WIEGEL

(dat hoeft niet hetzelfde te zijn!) door te voeren, zal het de VVD gelukken de weg naar grotere groei te vinden. De verjonging is er. De gemiddelde leeftijd van de eerste tien Kamerleden ligt rond de 42 jaar. Bij de vernieuwing kan het Liberaal-Democratisch-Centrum, wanneer deze groep van sociaal-progressieve liberalen genoeg invloed zal weten te verwerven, zeer zeker belangrijk werk doen. Een hechte, sociaal-vooruitstrevende, verjongde en vernieuwde VVD behoeft de toekomst niet somber in te zien, daar staan haar beginselen borg voor.

H. WIEGEL

De organisator-propagandist van de VVD zij hier dank gebracht voor het mij verschaft materiaal.

H. W.

M. Bakker's political science fiction

De fractieleider van de CPN in de Tweede Kamer, M. Bakker, sprak op 9 november j.l. in Koog aan de Zaan voor de afdeling Zaanstreek. Hij verraste talrijke aanwezigen met een politieke science fictionstory, getiteld: „Een terugblik uit 1990”.

Hierbij kwam de heer Bakker tot enkele opmerkelijke stellingen. De politiek van vreedzame coëxistentie en ontwapening zal slagen. Hierdoor worden de Chinezen overtuigd van het gelijk van Chroestsejv's politiek. Een verzoening tussen Rusland en China zal er het gevolg van zijn.

Terwijl de politieke en economische macht van Rusland steeds meer toeneemt zal de invloed van Amerika afnemen. Amerika zal niet kunnen ingrijpen als in West-Europa, met name in Frankrijk en West-Duitsland (dat dan een statenbond met Oost-Duitsland zal gaan vormen), linksgerichte democratieën tot stand komen. De Nato en de EEG vallen hierdoor uiteen. Ook in de meeste Aziatische en Afrikaanse landen zullen links-socialistische regimes aan het bewind komen.

Voor Nederland ziet de heer Bakker het volgende gebeuren: Een vereniging van PvdA, PSP en CPN tot een

soort verenigde arbeiderspartij. Daarentegen versplinteren de overige partijen. Ook de VVD zal hier niet aan ontkomen: Naast een links-liberale partij zal er een rechtse bestaan, die voornamelijk de spreekbuis zal zijn van het grootkapitaal. Een regering, steunend op de verenigde socialistische partij en de

linkse liberalen, katholieken en protestanten zal het aardgas en de grote banken nationaliseren en de grootste bedrijven onder democratische controle plaatsen. Daarentegen zal het radio- en televisieprobleem in 1990 nog niet zijn opgelost (hilariteit). Tijdens de bijna twee uur durende discussie werd de heer Bakker duch-

tig aan de tand gevoeld. Hij toonde zich echter een zeer behendig en humoristisch debater. Ten aanzien van eventuele Jodenvervolgingen in Rusland ontkende hij ten eerste dat er in Rusland sprake is van enige anti-Joodse actie van staatswege. Met felheid zei hij vervolgens „Rusland en Polen zijn de enige landen

(naast Israël) met een bloeiend Joods cultuurleven. De Joden betekenen in Rusland zeer veel en velen bekleden hoge posities. Maar in Nederland kan een Jood géén officier worden, net zo m'n als er in ons land ook maar één Joodse burge-meester te vinden is!”

R. M. M.

UIT ONZE ORGANISATIE

PLAN 2000

De werkgroep, die door het hoofdbestuur ter uitvoering van plan-2000 is ingesteld, de **VLIEGENDE BRIGADE**, is vanaf 17 november (de dag waarop een gezamenlijke vergadering van hoofdbestuur en districtsbesturen is gehouden) met haar werkzaamheden gestart.

Omdat dit artikel in verband met de feestelijkheden van de decembermaand, die de copesluitingsdatum met twee weken hebben vervroegd, op 30 november moest worden geschreven, is het natuurlijk nog niet mogelijk een op cijfers gefundeerde conclusie te trekken. Wel durf ik nu al te constateren, dat reeds thans in vele afdelingen in vergelijking met vorig jaar een vooruitgang in enthousiasme en activiteiten valt op te merken.

De voorzitters der districten, samenwerkend in de **VLIEGENDE BRIGADE** en de hoofdbestuurcontactpersonen zullen, via regelmatig bezoek aan de afdelingen, deze activiteiten nog verder vergroten. Ook zullen zij ideeën van kadervorming en propaganda met de afdelingsbesturen doorspreken en hen van de plannen van het hoofdbestuur en de districtsbesturen op de hoogte stellen.

Verder zullen de leden van de **VLIEGENDE BRIGADE** met de besturen

de stand van zaken in de afdelingen onder ogen zien, de afdelingsbesturen zo nodig hulp verschaffen en wensen en verlangens aan districts- en hoofdbestuur doorgeven. Een snelle communicatie in de JOVD van boven naar beneden en omgekeerd zal zo tot stand komen.

Niet alleen zullen wij via deze verbeterde communicatie in de JOVD kunnen komen tot een stabilisatie en verdere uitbouw van de afdelingen. Ook is het, vooral in die gebieden waar de afdelingen in het algemeen goed werken, mogelijk te komen tot de oprichting van nieuwe afdelingen. Maar voorop zal het komend jaar staan de versterking van de thans bestaande afdelingen.

In de volgende Driemasters zullen de leden der JOVD van de vorderingen bij het uitvoeren van plan-2000 op de hoogte worden gehouden. Een gezamenlijke inspanning van hoofdbestuur, districtsbesturen en afdelingsbesturen gecombineerd met een groeiend enthousiasme onzer leden doet ons — daarvan ben ik overtuigd — slagen in het bereiken van ons doel: onze JOVD op het lustrumcongres 2000 leden aan te bieden!

H. WIEGEL, vice-voorzitter.

JOVD-VODJes

Voor de afdelingsbesturen en de actieve leden geldt de volgende mededeling. Nee, als U niet actief in onze JOVD bent moet U niet verder lezen. Waarom leest U nu toch weer door?

Op 8 en 9 februari wordt te Woudschoten de Trekpaardenconferentie gehouden. Reeds nu kunt U zich via de bon, elders op deze pagina afgedrukt, opgeven bij de algemeen secretaris.

De vice-voorzitter politiek werd onlangs in een debat uitgemaakt voor nauw verwant aan ir. van Dis. 't Is Maar dat we het weten. Men zij gewaarschuwd!

Ja, we kunnen er niets aan doen, ook nu weer een limmerick. Het spijt ons.

„de heer R. A. Heyting uit Laren, zo gaat hier sinds zeer kort de mare,

is gelijk aan Van Dis; en wat nog erger is: Vonhoff zei het, dus is het het ware!

En natuurlijk bieden wij ook van deze plaats onze gelukwensen aan Arend de Goeij en Douwe Jansz aan, wegens hun benoeming tot lid van verdienste van het district Noordholland-Utrecht.

Samen, vrienden, zorgen wij ervoor dat „PLAN-2000” slaagt. Onze JOVD en U allen een zeer goed en voorspoedig jaar toegewenst!

De vliegende brigade

adres voorzitter: H. Wiegel, Kromme Palmstraat 5, Amsterdam, tel. 243767.

adres secretaris: D. Heepke jr., Gr. Willem de Oudelaan 31, Naarden, tel. 15663.

NOORDHOLLAND-UTRECHT

Zaterdag 23 november werd te Haarlem de jaarlijkse algemene ledenvergadering van het district Noordholland-Utrecht gehouden.

Op voorstel van de voorzitter namen de aanwezigen enige ogenblikken stilte in acht wegens de tragische dood van President Kennedy. In zijn openingswoord bracht de voorzitter zijn gevoelens van vreugde over de grote opkomst naar voren. Een opkomst, die resulteerde in een zeer levendige vergadering. Het begon al met het financieel jaarverslag en het bestuursvoorstel de afdracht van de afdelingen aan het district te verhogen tot f 0.70 per lid per jaar. Desalniettemin haalden beide zonder tegenstemmen de veilige eindstreep.

Bij het beleid districtsbestuur gaf de vice-voorzitter organisatie van het hoofdbestuur, de heer H. Wiegel, een overzicht van de stand van zaken in de JOVD en in het bijzonder van het district Noordholland-Utrecht. Hij constateerde, dat de afdelingen in Noordholland en Utrecht gunstig afstaken bij vele andere afdelingen in onze organisatie. Verder lichtte hij **PLAN-2000** toe, zette de taken van „de vliegende

brigade” uiteen en wekte afdelingsbesturen en leden op het districtsbestuur te steunen in zijn taak ervoor zorg te dragen, dat het district op het lustrumcongres in Amsterdam 350 leden telt.

Daar er voor het bestuur een tegen-candidate was ingediend ontspan zich ook bij het punt bestuursverkiezing een levendige discussie. Thans is dit bestuur als volgt geformeerd: R. W. Starreveld, voorzitter; jkvr. N. H. Laman Trip, **Koningslaan 74, Utrecht**, secretaresse; W. Staal, penningmeester; A. F. Bakhoven en G. W. F. Willems, leden.

Aftraden de voorzitter Arend de Goeij, de vice-voorzitter Douwe Jansz en het lid van het bestuur Hans van de Vliet. De eerste twee hadden het district vele jaren in een bestuursfunctie gediend en namen met hun bestuursaftreden tevens afscheid van de JOVD.

Op voorstel van de vergadering werden Arend de Goeij en Douwe Jansz tot lid van verdienste van het district gekozen. De nieuwe voorzitter Roel Starreveld dankte alle aftredende bestuursleden voor het werk, dat zij voor de JOVD hebben verricht. Namens het hoofdbestuur sloot de heer H. Wiegel zich bij deze woorden van harte aan.

Trekpaardenconferentie

De trekpaardenconferentie, die op 8 en 9 februari in Woudschoten wordt gehouden, heeft ondermeer het volgende op het programma:

1. discussie over het studieonderwerp „democratisering van de staatsinstellingen;
2. debat met discussie over het studieonderwerp „PBO”.

ondergetekende:

naam:

adres:

afdeling:

geeft zich op als deelnemer aan de Trekpaardenconferentie 1964

(Opzenden naar: R. Hofman, Balistraat 21, Delft)

IJMOND-HAARLEM

Des avonds de 23e november bood de afdeling **IJmond-Haarlem** aan de leden van het district een avond aan waar de heer **H. J. L. Vonhoff**, lid van het Dagelijks Bestuur der VVD sprak over het onderwerp „**Liberale Gedachten**”.

Aan het begin van de bijeenkomst sprak de voorzitter, de heer G. Hoogeveen, een kort „in memoriam” bij de dood van President Kennedy. De heer Vonhoff wees liberale oplossingen aan voor de materiële en geestelijke ontplooiing van de mens. Individuele bezitsvorming vergroot de menselijke vrijheid; bepaalde collectieve sociale maatregelen moeten geïndividualiseerd worden. Andere, zoals de kinderbijslag, dienen te verdwijnen.

De heer Vonhoff bepleitte voor een ieder de vrijheid te geloven wat hij geloven wilde en een grotere beïnvloeding van de publieke opinie door de liberalen. Een mooi slot van de avond leverde ons het vaak felle en zeer knappe debat tussen de heer Vonhoff en de vice-voorzitter politiek van het hoofdbestuur, de heer R. A. Heyting.

JOVD-VAARPLAN

Trekpaardenconferentie te Woudschoten

8 en 9 februari:

Ledenvergadering te Dalfsen
6 en 7 juni:

Kaderdag te Utrecht

4 oktober:

CONGRES te Amsterdam

31 okt.-1 nov.:

AMSTERDAM

Donderdag 21 november sprak voor de afdeling **Amsterdam** de burgemeester van de hoofdstad, **mr. G. van Hall**, over de sanering van de binnenstad. Enkele vragenstellers wisten de burgemeester er toe te verleiden nog eens zijn zegje te zeggen over de Bijlmermeerkwestie, een probleem dat — zo zei de heer Van Hall — een prestigezaak is geworden.

De opkomst doet ons op een goed seizoen van de afdeling Amsterdam hopen.

DORDRECHT

Een week voordat de heer **Vonhoff** voor de afdeling IJmond-Haarlem sprak over „liberaal denken”, hield hij te Dordrecht op 16 november voor de afdeling **Dordrecht** een inleiding over hetzelfde onderwerp. Dat leert ons het verslag, dat wij mochten ontvangen van de secretaresse van de laatstgenoemde afdeling. Voor de korte inhoud van het betoog van de heer Vonhoff kunnen wij dus verwijzen naar het verslag van de IJmondse bijeenkomst, dat wij eerder ontvingen.

Gaarne vermelden wij toch de laatste zin van het Dordt's bericht, waarin geschreven stond, dat de heer Vonhoff hoopte „dat de jongeren hun politieke meningsvorming zullen verdiepen, teneinde de no-

dige strijdvaardigheid te vergaren, die nodig is bij het uitdragen van de liberale beginselen”, waarbij wij ons van harte aansluiten.

DEN HAAG

Er komen steeds meer afdelingskranten. De laatste, voor zover be-

kend, is die van de afdeling **Den Haag** geheten „het sloepje”. Verslagen van afdelingsbijeenkomsten en aankondigingen voor komende avonden staan er uitgebreid in beschreven. Wij wensen het haagse sloepje een goede vaart toe in het kielzog van de Driemaster. Dat wel natuurlijk!

dAGENDA

4/1: 8 uur, zaal van Marle, Zaandam: het traditionele Zaanse nieuwjaarsbal.

11/1: de Poort van Kleef, jaarlijkse boerenkoolfuif van de afdeling Zutphen.

17/1: 8.15 uur, hotel Wilhelmina, Nw. Pantage 80, — trammers uitstappen bij Kalverbosch —, Delft: Mej. van Oyen Smit spreekt over het Vredescorps voor de afdeling Rijswijk.

18/1: algemene ledenvergadering van het district Noord (wijziging voorbehouden).

25/1: datum en plaats nog niet definitief bekend: Tweede kadercursus van het district Noord. Spreker: Prof. J. Pen over het onderwerp „Economie”.

31/1: 8 uur, de Waakzaamheid, Koog aan de Zaan: Dr. A. Vondeling spreekt voor de afdeling Zaanstreek.

8/2-9/2: TREKPAARDENCONFERENTIE in Woudschoten. Zie voor programma deze en de volgende Driemaster.

29/2: hotel Leeuwendaal, Haagweg 121, Rijswijk: de afdeling Rijswijk-Voorburg-Delft viert met een propaganda-avond haar EERSTE LUSTRUM.

Helaas staan deze maand niet veel aankondigingen in „dAGENDA” vermeld. Dit is toe te schrijven aan het feit dat i.v.m. de feestdagen de copie reeds op 1 december is ingeleverd.
H. W.

N.V. BETONDAK

Fabrieken Arkel - kantoor Gorinchem

N.V. ROTTERDAMSCH E KOPER- EN METAALGIETERIJ

H. F. A. WEIJER

GUSTOWEG 43 - ROTTERDAM

TELEFOON Nos.: 66038 - 66490

TELEFOON NA 6 UUR 74863

FRIESCH-GRONINGSCH E HYPOTHEEKBANK N.V.

Amsterdam - Arnhem - Eindhoven - 's-Gravenhage
Groningen - Rotterdam

Vlotte behandeling van hypotheekaanvragen

VARIOS

elektroden - lastransformatoren

Varios-Fabrieken N.V. - Groningen - Rotterdam

TRIPLEX & BOARDHANDEL

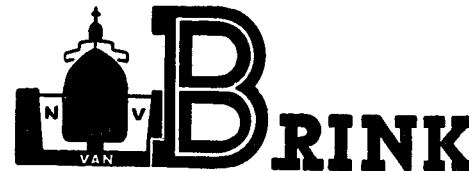
D. BRAND

„Picus”-Betotriplex — Meubelplaten — Deuren

Spangesekade 115 — ROTTERDAM

Tel. 010 30231-51995

**Scheeps-
reparatie-
bedrijf**

en Machinefabriek

Waalhaven Pier 8 - Rotterdam

Telefoon 77610 (3lijnen)

Na 18 uur: 73554, 70341, 41782, 171502

JOH. BOELE TZN'S

ZAND-, GRIND-, HANDELS- EN TRANSPORTBEDRIJF

Corn. Muschstraat 2 - Rotterdam 4

Voor levering van ophoogzand

N.V. Scheepsbouw- en Machinefabriek

„DE KLOP”

Industrieweg 4

Sliedrecht

Voor betere en gezondere oogst:

AA-BESTRIJDINGSMIDDELEN en ORIGINELE ZAAIZADEN
van N.V. LANDBOUWBUREAU M. WIERSUM te Groningen

N.V. BOELE's

Scheepswerven en machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam

INSTALLATIES voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.
COMPRESSORS voor alle gassen en iedere druk.

Isolatie- en
Plaatwerkbedrijf

„ROTAMISOL”

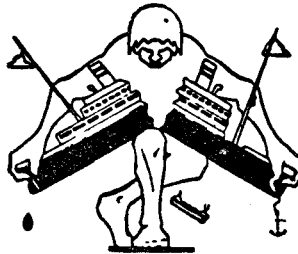

Uitvoerders van warmte-, koude- en geluidsisolatie

Kantoor: IPELO 15, ROTTERDAM - Telefoon 175507

FRANK RIJSDIJK'S Industriele Ondernemingen n.v.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.-I.-Ambacht 2045
Rotterdam 117615

SCHEEPSSLOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Deltt”

TWEE TORENS

Telefoon 25242 - Delft

Strijdt voor Vrijheid en Democratie voor iedereen, behalve voor Houtvernielers. Bestrijdt deze door Uw hout onder hoge druk te laten impregneren bij:

v. d. SIJDE'S Houthereiding N.V.

Spui 40 - STRIJEN - Telefoon 01854-280

N.V. SCHEEPSWERVEN

«PIET HEIN»

voorheen

FIRMA W. SCHRAM & ZONEN

WERVEN TE BOLNES
EN PAPENDRECHT

Twee dwarshellingen, elk 115 mtr lang. Overdekt droogdok 116 x 30 meter, geschikt voor het zwaarste materiaal.

Telefoonnummers

Rotterdam 010 194011-194332

Ridderkerk 01896 3644-3409

Papendrecht 01850 3774-8329-20466

ANNO 1774

A. VAN HOBOKEN & Co.

BANKIERS
ROTTERDAM
PARKLAAN 32-34

BIJKANTOREN:

's-GRAVENHAGE
RHENEN

CORRESPONDENTSCHAP:

WIJK BIJ DUURSTEDEN

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ N.V.

Leeuwenstijn - Staalbouw

Schiedam - Jan van Riebeeckweg 10
Telefoon (010) 15 32 52 - 5 32 63

Staalconstructies
Zware plaatwerken
Steek-, spil- en ovale trappen
Pijpeconstructies
Hekwerken enz.

N.V. Sleepdienst en transportonderneming

Gerrit J. Eerland L. C. M. Zoon

Alle transporten te water naar binnen- en buitenland

Kantoor: Prins Hendrikkade t/o 88, Rotterdam
Tel. 010-115190-137734 na 6 uur 138993
Afd. Sleepdienst J. de Wit na 6 uur 48986

WERF I.S. **FIGEE** N.V.

VLAARDINGEN

Scheeps- en motorenreparatie